
Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2011:1

Ändringar i kyrkoordningen och Arbetsordning för kyrkomötet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas ett utskottsinitiativ från Kyrkorättsutskottet som motiveras utifrån kyrkomötets presidiums redogörelse 2011, *Kyrkomötets arbetsformer*. Redogörelsen avser förslag till nya bestämmelser i kyrkoordningen och Arbetsordning för kyrkomötet. Det föreslås bli möjligt för kyrkomötet att för beredning av visst ärende frånga den gällande fördelningen av ärenden, att kyrkomötets presidium får ta ställning till om förenklad motionsbehandling kan tillämpas, att frågedebatten avskaffas och det istället ges möjlighet att hålla en debatt som ska behandla ett i förväg definierat ämne.

För att göra det möjligt att förenkla undertecknandet av motioner med flera motionärer föreslås vidare en bestämmelse för att undertecknandet också ska kunna ske på ett enklare sätt. Slutligen föreslår presidiet att även kyrkomötets presidium genom en bestämmelse ska kunna väcka ett ärende avseende kyrkomötets arbetsformer som kyrkomötet ska besluta i.

Kyrkorättsutskottet föreslår att förslagen i presidiets redogörelse bifalles med vissa förändringar avseende förenklad motionsbehandling och möjligheten för presidiet att väcka ärenden i kyrkomötet.

Kyrkorättsutskottet har därutöver genom ett initiativ i betänkandet väckt frågan om rätt för ersättare i ett utskott att avge särskild mening som fogas till utskottets betänkande.

Vidare behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2011:3 i den del den behandlar övriga ändringar i kyrkoordningen. Där föreslås att kyrkostyrelsen och kyrkomötet genomgående ska stavas med liten begynnelsebokstav i kyrkoordningen.

Kyrkorättsutskottet föreslår att skrivelsen bifalles i denna del, med den ändringen att kyrkostyrelsen och kyrkomötet genomgående ska stavas med liten begynnelsebokstav inte enbart i kyrkoordningen utan överlag.

Vidare föreslår kyrkorättsutskottet att hänvisningen i 7 kap. 6 § fjärde punkten korrigeras från 38 kap. 72 § till 38 kap. 82 §.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Kyrkomötets presidiums förslag	3
Skrivelsens förslag	3
Kyrkostyrelsens skrivelse 2011:3 Ändringar i kyrkoordningen – försöksordning, valfrågor m.m. (Övriga ändringar i kyrkoordningen)	3
Bakgrund	3
Utskottens ansvarsområde	4
Bakgrund	4
Presidiets förslag	4
Utskottets överväganden	5
Förenklad motionsbehandling	5
Bakgrund	5
Presidiets förslag	6
Utskottets överväganden	6
Frågedebatten	6
Bakgrund	6
Presidiets förslag	7
Utskottets överväganden	7
Undertecknande av motioner	7
Bakgrund	7
Presidiets förslag	8
Utskottets överväganden	8
Ärenden i kyrkomötet	8
Bakgrund	8
Presidiets förslag	9
Utskottets överväganden	9
Särskild mening av ersättare i utskott	9
Bakgrund	9
Utskottets överväganden	9
Övriga ändringar i kyrkoordningen	10
Bilaga 1 Ändringar i kyrkoordningen	11
Bilaga 2 Ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet	12

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anta förslag till ändringar i 7 och 11 kap. i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.
2. Kyrkomötet beslutar att anta förslag till ändringar i 4 och 6 kap. i Arbetsordning för kyrkomötet enligt *bilaga 2*.
3. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag att kyrkostyrelsen och kyrkomötet genomgående ska stavas med liten begynnelsebokstav.
4. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändring i 7 kap. 6 § fjärde punkten kyrkoordningen.

Kyrkomötets presidiums förslag

1. Kyrkomötets presidium föreslår ändringar i 11 kap. i kyrkoordningen.
2. Kyrkomötets presidium föreslår ändringar i 4 och 6 kap. i Arbetsordning för kyrkomötet.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2011:3 Ändringar i kyrkoordningen – försöksordning, valfrågor m.m. (Övriga ändringar i kyrkoordningen)

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag att kyrkostyrelsen och kyrkomötet genomgående stavas med liten begynnelsebokstav i kyrkoordningen.

Bakgrund

Kyrkomötet beslöt 2009, med anledning av en motion (Motion 2009:02, Kr 2009:3), att uppdra åt kyrkomötets presidium att se över kyrkomötets arbetsformer. I uppdraget ingår att särskilt beakta motionens intentioner och förslag.

Året därpå beslöt kyrkomötet att lämna ytterligare tre uppdrag till kyrkomötets presidium; modernisering av ersättningsstadgan (Motion 2010:45, Kr 2010:5), nolltolerans mot svordomar (Motion 2010:39, Kr 2010:3) samt undertecknande av motion (Motion 2010:47, Kr 2010:6).

Presidiet har i en redogörelse behandlat ett antal frågeställningar varav vissa inte innehåller förslag till beslut.

Kyrkomötets presidium har lämnat över redogörelsen till kyrkorättsutskottet. Kyrkorättsutskottet har beslutat att ta upp presidiets redogörelse som ett utskottsinitiativ till årets kyrkomöte och avge ett betänkande.

I detta betänkande behandlas endast de frågor där beslut föreslås fattas vid årets kyrkomöte. Av denna anledning behandlar kyrkorättsutskottet inte följande frågor: När sammanträdena ska hållas, Nolltolerans mot svordomar, Introduktion för nyblivna kyrkomötesledamöter, Variera ordningen för utskottsbehandlingen i plenum, Dubbla talarlistor och talarlista på skärm.

Slutligen har utskottet tagit initiativ till att väcka fråga om ändringar i 19 § och 23 § 2 stycket i Arbetsordning för kyrkomötet innebärande att en ersättare i ett utskott ska få särskild mening bifogad till betänkandet och inte, som nu, till utskottets protokoll.

I betänkandet *Förslag till kyrkoordning* (Svenska kyrkans utredningar 1998:1) angavs i avsnittet om kyrkoordningens språk att för detta ska gälla detsamma som för modernt lagspråk.

Enligt Ds 2009:38 *Myndigheternas skrivregler* används liten bokstav bl.a. i vissa funktionsbeteckningar, kortformer av domstolar, centrala, regionala och

lokala myndigheter, nämnder m.fl. när de inte har karaktären av namn, samt regeringen och riksdagen.

I 7 kap. 6 § fjärde punkten hänvisas felaktigt till 38 kap. 72 § när det är 38 kap. 82 § som avses.

Utskottens ansvarsområde

Bakgrund

Det finns i 4 kap. i Arbetsordning för kyrkomötet bestämmelser om ärendenas beredning. I 1 § regleras att följande åtta utskott ska finnas.

1. Gudstjänstutskottet,
2. Organisationsutskottet,
3. Tillsyns- och uppdragsutskottet,
4. Ekonomi- och egendomsutskottet,
5. Ekumenikutskottet,
6. Kyrkolivsutskottet,
7. Budgetutskottet, och
8. Kyrkorättsutskottet.

Utskottens namn indikerar vilka typer av ärenden som ska hänskjutas till respektive utskott. Av 6–13 §§ framgår dessutom vilka ärenden som ska hänvisas till de olika utskotten. Det kan finnas skäl att införa en bestämmelse som medger att kyrkomötet i vissa fall får göra avsteg från den fördelning som framgår av 6–13 §§.

Det finns i och för sig redan nu i 14 § en bestämmelse om att kyrkomötet för beredning av ett visst ärende eller vissa slag av ärenden får tillsätta ett eller flera tillfälliga utskott. Skälet till att denna bestämmelse infördes anges i Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1999:4).

Liksom hittills bör Kyrkomötet för beredning av ett visst ärende eller vissa slag av ärenden tillsätta ett eller flera tillfälliga utskott. Denna möjlighet kan användas om ett visst utskott något år blir särskilt arbetsbelastat. En sådan situation förelåg t.ex. när 1986 års kyrkomöte hade att ta ställning till både ett kyrkohandboksförslag och ett psalmboksförslag. Ett särskilt utskott kan också tillsättas om det föreligger ett större ärende, som inte på ett självklart sätt kan hantearas inom ramen för den ordinarie utskottsorganisationen.

Presidiets förslag

Kyrkomötets presidium konstaterar att ledamöter tenderar att lämna fler motioner inom vissa ämnesområden än inom andra. Detta leder till att det blir skillnader i hur många motioner respektive utskott får hänvisade till sig. En beräkning som enbart avser antalet motioner blir naturligtvis endimensionell i den meningen att den inte tar hänsyn till frågornas olika komplexitet. En jämnare fördelning av arbetsbelastningen mellan utskotten skulle dels medföra att den tid som står till buds för att bereda ett ärende ökar dels att arbetsbelastningen skulle bli rimligare. Det skulle också vara ett bättre sätt att ta tillvara all den kompetens som ledamöterna har.

Den bestämmelse som finns i 4 kap. § 14 i Arbetsordning för kyrkomötet, om möjligheten att inrätta ett tillfälligt utskott, är främst tänkt att användas i samband med beredningen av större skrivelser och motioner.

Mot bakgrund av detta föreslår kyrkomötets presidium att det ska införas en bestämmelse i kyrkomötets arbetsordning som gör det möjligt för kyrkomötet att göra avsteg från den huvudsakliga fördelningsprincipen.

Kr 2011:1

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller presidiets förslag rörande utskottens ansvarsområden.

Kyrkorättsutskottet finner att den föreslagna ändringen ökar möjligheten för ett mer effektivt utskottsarbete, inte minst utifrån den begränsade tid utskotten har till sitt förfogande.

Förenklad motionsbehandling

Bakgrund

Kyrkostyrelsen redovisade i sin skrivelse (KsSkr 2009:5) *Styrning och ledning m.m.* den diskussion som kyrkomötets presidium hade fört i sin promemoria *Arbetsformerna i kyrkomötet* rörande en eventuell begränsning av den fria motionsrätten. Begränsningen skulle innebära att det inte skulle vara möjligt att en motion, som hade avslagits av kyrkomötet kunde väckas på nytt året därpå.

Kyrkostyrelsen delade presidiets uppfattning att det sannolikt skulle visa sig vara svårt att i de konkreta fallen definiera vad som avses med "samma motion". Den svårigheten skulle därmed sannolikt göra sådan begränsning svårhanterlig i praktiken. Kyrkostyrelsen avstod därför från att lägga något förslag av den innebörden.

Däremot pekade kyrkostyrelsen på möjligheten att införa en ordning med en förenklad motionsbehandling. Kyrkostyrelsen menade att det borde vara möjligt att pröva en sådan ordning. Kyrkostyrelsen anförde, med anledning av vad som år 2007 hade sagts i en av kansliet upprättad utredningspromemoria.

Den bör gälla när samma motionsförslag återkommer som tidigare har avslagits (under samma mandatperiod) eller när Kyrkomötet med anledning av en skrivelse från Kyrkostyrelsen nyligen har avgjort en fråga. Kyrkostyrelsen anser att det också kan gälla när det pågår ett utredningsarbete eller liknande som innebär att det förslag som tas upp i en motion kan återkomma när sakfrågan kommer till Kyrkomötet i form av en skrivelse från Kyrkostyrelsen. Ett utskott ska vara enigt om att en förenklad motionsberedning görs. En förenklad beredning föreslås innebära att utskottet beträffande bakgrund och överväganden enbart hänvisar till vad som har framförts i ett tidigare betänkande samt föreslår avslag på den eller de motioner som behandlas. En sådan ordning innebär att motionen i fråga bereds. Någon ändring av arbetsordningen behövs därför inte. Kyrkostyrelsen instämmer i utredningens mening, att ett utskott i sitt betänkande bör ange att en förenklad motionsberedning har skett.

Eftersom den föreslagna förenklade motionsbehandlingen inte medförde någon ändring av arbetsordningen synliggjordes heller inte förslaget i någon besluts-punkt.

Presidiets förslag

Kyrkomötets presidium återkommer nu i frågan om förenklad motionsbehandling. Det är alltså presidiets mening att en begränsning av den fria motionsrätten inte bör införas.

Däremot menar kyrkomötets presidium att det bör införas en bestämmelse i kyrkomötets arbetsordning som tydliggör möjligheten av en förenklad motionsbehandling. Möjligheten till förenklad motionsbehandling bör vara begränsad till att avse likartade motioner som väckts inom samma mandatperiod och som har avslagits av kyrkomötet.

För att möjliggöra en mer långtgående effektivisering av motionshanteringen föreslår presidiet att en ny bestämmelse införs i kyrkomötets arbetsordning. En sådan bestämmelse ska göra det möjligt för presidiet att redan efter motionstidens utgång ta ställning till om en förenklad motionsbehandling kan tillämpas eller inte. Det blir därmed presidiet som får ta ställning till om motionen i fråga är så likartad en tidigare motion att det är motiverat med den förenklade behandlingen.

Utskottet ska, även när det gäller den förenklade motionsbehandlingen, lämna ett betänkande där det framgår att förenklad motionsbehandling har tillämpats. Därmed uppfylls beredningstvånget enligt 11 kap. 11 § i kyrkoordningen. Betänkandet ifråga kommer som en följd av detta också att behandlas i plenum.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller i huvudsak presidiets förslag.

Kyrkorättsutskottet ser att det kan finnas fördelar med en förenklad motionsbehandling. Det behöver så tydligt som möjligt definieras på vad sätt en motion som ska behandlas genom ett förenklat förfarande relaterar till en tidigare, liknande motion. Utskottet finner att benämningen "ärende" i stället för "fråga" i 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet ger en sådan större tydlighet. Vidare tydliggör utskottet i paragrafens formulering att det är motionen som avslås.

Utskottet finner att 19 a § 2 st ska ha en ändrad lydelse än den föreslagna. Skälet till detta är att ett utskott självständigt ska kunna ha möjlighet att bedöma om förenklat remissförfarande ska tillämpas om presidiet uttalat att så får ske. Av denna anledning föreslår Kyrkorättsutskottet att ordet "ska" ändras till "kan".

Frågedebatten

Bakgrund

I 6 kap. 1 § i Arbetsordning för kyrkomötet sägs att innan kyrkomötet vid årets andra sammanträde beslutar i något ärende som har beretts av ett utskott ska det hållas en frågedebatt.

Frågedebatten infördes av 1999 års kyrkomöte som en förenklad och samordnad form av den tidigare förekommande allmänkyrkliga debatten och frågestunden. I skrivelsen (CsSkr 1999:4) framhöll Centralstyrelsen att den dittillsvarande ordningen med en allmän kyrklig debatt och en frågestund medförde "påtagliga risker" för att samma frågor skulle komma att tas upp vid flera tillfällen. Dessa båda borde därför föras samman till något som skulle kunna sägas få karaktären av en interpellationsdebatt. Den tidigare begränsningen att enbart den som hade ställt frågan skulle få delta i debatten skulle därmed tas bort. Frågedebatten skulle inte, sade Centralstyrelsen, ersätta den reguljära granskningen av verksamhetsberättelser och ekonomisk redovisning.

En genomgång av antalet frågor under perioden 2000–2010 visar stora svängningar mellan åren. Det högsta antalet frågor som ställts vid ett kyrkomöte under denna tid var år 2009, då 30 frågor ställdes. Vid senaste kyrkomötet, år 2010, ställdes enbart fyra frågor, vilket är det lägsta antalet frågor som har ställts under perioden. I genomsnitt har 17 frågor ställts. Perioden är för kort för att någon tydlig trend ska kunna noteras, men det förefaller som om antalet frågor ökar mot slutet av mandatperioderna.

Presidiets förslag

Kyrkomötets presidium konstaterar att synpunkter kommit från överläggningar med företrädarna för nomineringsgrupperna att frågedebatten borde förändras eller tas bort.

Kyrkomötets presidium delar den uppfattning som kommit fram vid ovan nämnda överläggningar och föreslår därför att frågedebatten avskaffas och att det istället införs en debatt av tematisk karaktär. Debatten ska kunna behandla ett eller flera i förväg definierade områden när så känns motiverat. Därför föreslås att det varken ska regleras hur ofta en sådan debatt ska hållas eller när under kyrkomötets sessioner den ska hållas. En sådan debatt kommer inte att utgå från en fråga varför kyrkomötets presidium föreslår att rubriken i 6 kap. i Arbetsordning för kyrkomötet ändras till Debatt och att 1 § får en ny lydelse. Den efterföljande 2 § fyller inte någon funktion och kan därför upphöra att gälla. Inte heller ser kyrkomötets presidium något behov av att i en särskild bestämmelse reglera vilka debattregler som ska gälla.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller presidiets förslag rörande frågedebatten.

Kyrkorättsutskottet finner den föreslagna ändringen lämplig och föreslår kyrkomötet att besluta enligt förslaget.

Undertecknande av motioner

Bakgrund

Frågan om undertecknande av en motion regleras i 11 kap. 10 § p. 2 i kyrkoordningen. Där sägs att kyrkomötet ska besluta i ärenden som har väckts av ”en ledamot eller en biskop genom en egenhändigt underskriven motion”.

I en motion (2010:47) till 2010 års kyrkomöte påtalades att detta leder till att en motion måste skickas mellan motionärerna för underskrift, vilket i fall med många motionärer sades bli en tidskrävande process.

Kyrkomötet beslutade med anledning av motionen att uppdra till kyrkomötets presidium att arbeta för att en förenkling av undertecknandet av en motion från flera motionärer kan genomföras.

Kyrkorättsutskottet som hade berett frågan konstaterade i sina överväganden (Kr 2010:6) att vissa formkrav måste vara uppfyllda för att ärenden ska kunna väckas i kyrkomötet. Utskottet pekade på att det inte finns några formella hinder att uppnå intentionen att väcka gemensamma motioner även om det sker på separata, undertecknade, dokument. I en sådan ordning måste det dock säkerställas att de olika dokumenten är identiska, vilket medför ett administrativt merarbete för kyrkokansliet.

Kyrkorättsutskottet menar att det, för att underlätta för motionärerna utan att skapa merarbete på något annat sätt, kan vara värt att undersöka om man kan

använda sig av modern teknik. Ett elektroniskt förfarande, där motionärerna i ett webbaserat system undertecknar motionerna.

Presidiets förslag

Ett sätt att förenkla undertecknandet av en motion med flera motionärer skulle kunna vara att införa ett system som möjliggör även elektronisk signering av motioner. En sådan signering av en motion måste kunna ske oavsett om det är en eller flera motionärer som väcker den. Utformningen av systemet måste vara sådant att vilken ledamot som helst, utan övriga motionärers vetskap, inte ska kunna signera motionen.

Kyrkomötets presidium konstaterar att det finns exempel på att webbaserade system för undertecknande av motioner används i sammanhang som i någon mån liknar beslutsprocessen i kyrkomötet men det går inte att använda dem rakt av. Systemen är intressanta och en analys av i vilken mån dessa är möjliga att anpassa för kyrkomötets behov kommer därför att genomföras. En förändrad modell för hur motioner undertecknas kommer att kräva en ändring av 11 kap. 10 § i kyrkoordningen.

Eftersom det för närvarande inte finns ett utarbetat system för en elektronisk signering av motioner men skulle kunna komma att finnas ett innan 2012 års kyrkomöte, föreslår kyrkomötets presidium att en ändring av 11 kap. 10 § beslutas redan av årets kyrkomöte.

Om det inte skulle visa sig ekonomiskt och praktiskt genomförbart vill kyrkomötets presidium även öppna för andra möjligheter att underlätta underskriften av motioner. Ett sätt är att signatärer skulle kunna skriva under motionen i perioden mellan utskick och den första sessionen. På det sättet skulle den upplevda tidspressen reduceras. Ett annat sätt skulle kunna vara att motionären anger på motionen vilka signatärerna är. Signatärerna får sedan via e-post, fram till motionstidens utgång, sända in ett meddelande om att de är medmotionärer.

Den ändring i kyrkoordningen som kyrkomötets presidium föreslår formuleras så att bestämmelsen innebär att en motion antingen ska undertecknas egenhändigt, eller enligt en metod som kyrkostyrelsen fastställer.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller presidiets förslag.

Kyrkorättsutskottet finner förslaget välgrundat. Det ger möjlighet för kyrkostyrelsen att finna enklare ordningar för undertecknande av motioner.

Ärenden i kyrkomötet

Bakgrund

Kyrkomötet har vid de två senaste årens kyrkomöten beslutat att ge kyrkomötets presidium i uppdrag att se över och återkomma med förslag om olika frågor som rör kyrkomötets arbetsformer.

I 11 kap. 10 § i kyrkoordningen regleras vilka som kan väcka ett ärende som ska beslutas i kyrkomötet. Ett sådant ärende kan enligt bestämmelsen väckas av kyrkostyrelsen, en ledamot, en biskop, ett utskott och revisorerna. Det finns för närvarande inte någon möjlighet för kyrkomötets presidium att väcka ett ärende som ska beslutas i kyrkomötet. När kyrkomötets presidium återkommer till kyrkomötet med ett ärende som kyrkomötet gett presidiet i uppdrag att arbeta

med måste ett utskott ta upp det som ett initiativärende för att det ska kunna beslutas i kyrkomötet.

Kr 2011:1

Presidiets förslag

Något hinder för kyrkomötet att besluta ge kyrkomötets presidium ett uppdrag finns inte. Det är däremot inte möjligt för kyrkomötets presidium att med anledning av det väcka ett ärende som kyrkomötet ska besluta i. Vid en överläggning som kyrkomötets presidium hade med företrädarna för kyrkomötets nomineringsgrupper i juni månad behandlades bl.a. ett förslag till den här föreliggande redogörelsen med förslag som kyrkomötets presidium lämnar till årets kyrkomöte. Vid överläggningen kom det fram ett enigt förslag från företrädarna för nomineringsgrupperna att även kyrkomötets presidium ska kunna väcka ärenden som kyrkomötet ska besluta. Rätten ska dock vara begränsad till att enbart gälla ärenden som avser kyrkomötets arbetsformer.

Med anledning av detta förslag från företrädarna för kyrkomötets nomineringsgrupper föreslår kyrkomötets presidium att det införs ytterligare en punkt i bestämmelsen i 11 kap. 10 § i kyrkoordningen om att kyrkomötet ska besluta även i ärenden som väckts av kyrkomötets presidium avseende kyrkomötets arbetsformer.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller i huvudsak presidiets förslag rörande möjlighet för presidiet att väcka ärenden i kyrkomötet.

Kyrkorättsutskottet anser att presidiet ska kunna ha möjlighet att väcka ärenden till kyrkomötet i frågor som avser kyrkomötets arbetsformer. Enligt utskottets mening ska detta dock bara kunna ske till årets första sammanträde.

Särskild mening av ersättare i utskott

Bakgrund

En ersättare i ett utskott som deltagit i utskottets överläggningar får enligt en bestämmelse i 23 § i Arbetsordningen för kyrkomötet anteckna en särskild mening i utskottets protokoll. Den särskilda meningen blir inte synlig eftersom dessa protokoll inte distribueras till ledamöterna. Därigenom har den särskilda meningen i realiteten ingen annan effekt än att ersättaren fått uttrycka sin mening i en tryckt handling.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att ersättare i ett utskott ska ha möjlighet att få särskild mening antecknad till betänkandet.

Frågan om rätt för ersättare i ett utskott att till ett betänkande foga en särskild mening togs upp vid en samling som kyrkomötets presidium hade med utskottsordförandena och utskottssekreterarna inför årets kyrkomöte.

Frageställningen har också behandlats i överläggningar mellan företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper.

Kyrkorättsutskottet finner det rimligt att den som är ersättare i ett utskott ges möjlighet att få en särskild mening antecknad till ett betänkande. Därigenom blir

den särskilda meningen synlig. Kyrkorättsutskottet föreslår därför att erforderliga ändringar görs i 19 och 23 §§ i Arbetsordning för kyrkomötet.

Övriga ändringar i kyrkoordningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag att kyrkostyrelsen och kyrkomötet genomgående ska stavas med liten begynnelsebokstav.

Utskottet anser, i likhet med kyrkostyrelsen, att kyrkostyrelsen och kyrkomötet ska stavas med liten begynnelsebokstav med den korrigeringen att detta inte endast ska gälla i kyrkoordningen utan genomgående.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändring i 7 kap. 6 § fjärde punkten kyrkoordningen.

Vidare har utskottet fått information om en felaktig hänvisning i kyrkoordningen. I 7 kap. 6 § fjärde punkten kyrkoordningen hänvisas det till 38 kap. 72 §. Hänvisningen ska givetvis vara till 38 kap. 82 §. Detta ska därför ändras.

Uppsala den 29 september 2011

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Bengt Stigner, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Jerry Adbo, Vanja Björsson, Jan Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anna-Karin Westerlund, Mikael Härdig, Micael Dahlberg, Stig Göran Fransson, Anders Roos, Anders Linger, Helena Klahr Fast, Vivianne Wetterling och Marie-Helena Dahlberg.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Marja-Liisa Jernberg, Lena Lindström, Torkel Selin, Georg Lagerberg, Anna Malmqvist, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskop Jan-Olof Johansson har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Ändringar i kyrkoordningen

Kr 2011:1
Bilaga 1

Härigenom föreslås i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att 7 kap. 6 § och 11 kap. 10 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap. Stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och nämnderna

6 § I fråga om stiftsfullmäktige tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 10–44 §§ om kyrkofullmäktige i en församling.

Då ska följande gälla:

1. Bestämmelserna om församlingen, kyrkorådet och nämnder ska i stället avse stiftet, stiftsstyrelsen och stiftets nämnder.
2. Kungörelser och tillkännagivanden ska anslås på stiftets anslagstavla.
3. Bestämmelserna i 3 kap. 23 § och 3 kap. 41 § 7 om kyrkoherden ska i stället avse biskopen eller domprosten.
4. För ersättarnas tjänstgöring i stiftsfullmäktige tillämpas bestämmelserna i 38 kap. 72 §.
4. För ersättarnas tjänstgöring i stiftsfullmäktige tillämpas bestämmelserna i 38 kap. 82 §.

11 kap. Kyrkomötet

Ärenden i kyrkomötet

10 § Kyrkomötet ska besluta i ärenden som har väckts av

1. Kyrkostyrelsen genom en skrivelse,
2. en ledamot eller en biskop genom en egenhändigt *underskriven* motion,
3. ett utskott inom dess beredningsområde genom ett betänkande, *och*
4. revisorerna, om det gäller ett ärende som har samband med deras uppdrag.

Kyrkostyrelsen, ledamöter och biskopar får väcka ärenden endast till årets första sammanträde.

Ärenden i kyrkomötet

10 § Kyrkomötet ska besluta i ärenden som har väckts av

1. Kyrkostyrelsen genom en skrivelse,
2. en ledamot eller en biskop genom en motion, *egenhändigt underskriven eller signerad enligt en metod som kyrkostyrelsen fastställer*,
3. ett utskott inom dess beredningsområde genom ett betänkande,
4. *kyrkomötets presidium i frågor som avser kyrkomötets arbetsformer, och*
5. revisorerna, om det gäller ett ärende som har samband med deras uppdrag.

Kyrkostyrelsen, ledamöter och biskopar *samt kyrkomötets presidium* får väcka ärenden endast till årets första sammanträde.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2012.

Bilaga 2

Ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet

Härigenom föreslås i fråga om Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3)

dels att 6 kap. 2 och 3 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 4 kap. 18, 19 och 23 §§ och 6 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 6 kap. ska ha följande lydelse, och

dels att det ska införas en ny 4 kap. 19 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. Ärendenas beredning

18 § Kyrkomötet beslutar om ärendenas fördelning på utskotten.

Kyrkomötet kan för beredning av ett visst ärende besluta att frångå den fördelning av ärenden på utskott som framgår av 6–13 §§.

19 § Ett utskott ska avge ett betänkande i ett ärende som har lämnats till utskottet för beredning. Betänkandet ska utmynna i ett förslag till Kyrkomötets beslut.

Till betänkandet ska fogas reservationer och särskilda yttranden av en ledamot samt särskilda meningar av en biskop som har deltagit i utskottets överläggningar. Vidare ska yttranden av Läronämnden och andra utskott bifogas betänkandet.

Till betänkandet ska fogas reservationer och särskilda yttranden av en ledamot samt särskilda meningar av en biskop och en ersättare som har deltagit i utskottets överläggningar. Vidare ska yttranden av Läronämnden och andra utskott bifogas betänkandet.

Reservationer och särskilda yttranden enligt 23 § ska även fogas till yttranden från Läronämnden och utskotten.

19 a § Om en motion väcks i ett ärende som kyrkomötet tidigare under samma mandatperiod har behandlat och motionen därvid har avslagits kan kyrkomötets presidium besluta att förenklad motionsbehandling får tillämpas avseende motionen.

Om presidiet har beslutat om förenklad motionsbehandling enligt första stycket kan utskotts-betänkandet innehålla endast en hänvisning till tidigare betänkande samt en upplysning om att förenklad motionsbehandling tillämpas.

23 § När ett utskott ska avgöra ett ärende tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 34–37 §§ kyrkoordningen.

Kr 2011:1
Bilaga 2

Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet eller lämna ett särskilt yttrande. En biskop som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening. En ersättare som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening i *utskottets protokoll*. Rätten att reservera sig eller lämna ett särskilt yttrande gäller även ledamöterna i Läronämnden och i valberedningen.

Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet eller lämna ett särskilt yttrande. En biskop som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening. En ersättare som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening. Rätten att reservera sig eller lämna ett särskilt yttrande gäller även ledamöterna i Läronämnden och i valberedningen.

En reservation, ett särskilt yttrande eller en särskild mening ska anmälas när ärendet avgörs. En reservation, ett särskilt yttrande eller en särskild mening som avfattas skriftligen ska lämnas senast vid den tidpunkt som ordföranden bestämmer.

6 kap. Frågedebatt

1 § Innan kyrkomötet vid årets andra sammanträde beslutar i något ärende som har beretts av ett utskott ska det hållas en frågedebatt. I frågedebatten får frågor ställas till Kyrkostyrelsen och till ordföranden i en nämnd som har tillsatts enligt bestämmelserna i 10 kap. 6 § kyrkoordningen.

En ordförande som fått en fråga får delta i frågedebatten även om han eller hon inte är ledamot av kyrkomötet och kyrkostyrelsen.

2 § En fråga från en ledamot eller en biskop ska senast tolv dagar innan årets andra sammanträde inleds ha inkommit till kyrkomötets ordförande. (SvKB 2009:5)

3 § När en fråga besvaras får det första anförandet från varje talare räcka längst tre minuter. Repliker får räcka längst en minut.

6 kap. Debatt

1 § Kyrkomötets presidium får efter samråd med företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper besluta att en debatt utan samband med annan handläggning ska äga rum vid kyrkomötets sammanträde. En sådan debatt ska begränsas till ett eller flera särskilda ämnen.

Meddelande om debatt enligt första stycket ska lämnas till ledamöterna och biskoparna senast två veckor före sammanträdet.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2012.